

NORGES HØYESTERETT

Den 23. mai 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-01085-A, (sak nr. 2012/2139), straffesak, anke over dom,

I.

A

(advokat Marius O. Dietrichson)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Carl Graff Hartmann)

II.

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Carl Graff Hartmann)

mot

B

C

(advokat Øystein Storrvik)

D

(advokat John Christian Elden)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder straffutmåling for seks ran og andre forbrytelser begått i tilknytning til ranene, blant annet frihetsberøvelse.
- (2) Sakskomplekset omfatter i alt 15 ran som fant sted på X i Y i løpet av seks uker høsten 2011. Alle ranene ble begått utendørs sent på kvelden eller om natten av to eller flere menn i 16 til 20-årsalderen. Også ofrene var yngre menn, som gikk alene på mørke eller øde steder i byen. De fleste var på vei hjem og var i nærheten av egen bolig da de ble ranet. Ranene var til en viss grad planlagte, og det var en klar rollefordeling mellom ranerne.

- (3) Fremgangsmåten under ranene var langt på vei den samme: Ranerne plukket ut sitt offer, overfalt ham og tvang ham til å gi fra seg bankkort, mobiltelefon og eventuelle andre verdisaker og til å oppgi pin-kode. Flere av de fornærmede ble truet med kniv eller softgun som så ut som en ekte pistol, mange ble slått og/eller sparket, og alle ble truet verbalt. De fleste av ofrene ble etter overfallet holdt i sjakk av minst en av ranerne, mens en eller flere av de andre tok med fornærmedes bankkort til en minibank for å ta ut penger. Under frihetsberøvelsen ble flere av de fornærmede utsatt for ytterligere vold og trusler.
- (4) Det ble tatt ut tiltale mot ni personer for ran og andre lovbrudd begått i tilknytning til ranene, som frihetsberøvelse, tyveri, bedrageri og legemsbeskadigelse.
- (5) Ved Oslo tingretts dom 15. juni 2012 ble syv av de tiltalte dømt til fengselsstraffer mellom ett år og seks måneder – hvorav ett år var betinget – og fem år og seks måneder. To av de tiltalte ble idømt samfunnsstraff. Dommen har slik domsslutning for straffekravets del for de fire domfelte som saken for Høyesterett gjelder:

"1. A, født 20.07.1992, dømmes for overtredelse av:

- Straffeloven § 268 annet ledd jf § 267 første ledd
- Straffeloven § 268 første ledd jf § 267 første ledd
- Straffeloven § 229 annet straffalternativ jf § 232
- Straffeloven § 223 første ledd
- Straffeloven § 257
- Straffeloven § 257 jf § 49
- Straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd
- Straffeloven § 162 første ledd
- Legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd

til fengsel i 2 – to – år og 7 – sju – måneder. Straffen er en fellesstraff med Oslo tingretts dom 10. desember 2010, jf straffeloven § 28 b første ledd bokstav b).

Til fradrag i straffen kommer 12 – tolv – dager for utholdt varetekt.

...

4. B, født 09.04.1993, frifinnes for tiltalens post II 1).

B, født 09.04.1993, dømmes for overtredelse av

- Straffeloven § 268 første ledd jf § 267 første ledd
- Straffeloven § 223 første ledd
- Straffeloven § 257
- Straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf annet ledd

til samfunnsstraff i 420 – firehundreogtjue – timer med en gjennomføringstid på 2 – to – år. Subsidiær fengselsstraff settes til fengsel i 1 – ett – år og 4 – fire – måneder. Ved en eventuell soning av fengselsstraffen kommer et fradrag på 39 dager for utholdt varetekt.

...

6. D, født 17.12.1991, dømmes for overtredelse av

- Straffeloven § 268 første ledd jf § 267 første ledd

- **Straffeloven § 223 første ledd**

til samfunnsstraff i 222 – tohundreogtjueto – timer med en gjennomføringstid på 1 – ett – år. Subsidiær fengselsstraff settes til fengsel i 8 – åtte – måneder.

Ved en eventuell soning av fengselsstraffen kommer et fradrag på 18 dager for utholdt varetekt.

...

9. C, født 25.01.1992, dømmes for overtredelse av

- **Straffeloven § 268 annet ledd jf § 267 første ledd**
- **Straffeloven § 223 første ledd**
- **Straffeloven § 257 jf § 49**

til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder, hvorav 12 – tolv – måneder gjøres betinget med en prøvetid på 3 – tre – år.

Til fradrag i straffen kommer 3 – tre – dager for utholdt varetekt."

- (6) I tillegg ble de domfelte pålagt å betale erstatning og oppreisningserstatning til de fornærmede.
- (7) Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten over straffutmålingen for fem av de domfelte, blant annet B, D og C. Også to av de domfelte anket over straffutmålingen, blant annet A.
- (8) Borgarting lagmannsrett forkastet ved dom 1. november 2012 påtalemyndighetens anker over straffene for B, D og C, men gjorde for Bs del fradrag i straffen for utholdt varetekt. Straffen for A ble økt til fengsel i tre år.
- (9) Påtalemyndigheten har anket til Høyesterett over straffutmålingen for B, D og C og har gjort gjeldende at alle tre bør idømmes fullt ut ubetingede fengselsstraffer på henholdsvis to år, ett år og tre måneder og ett år og seks måneder. Også A har anket over straffutmålingen. Han har gjort gjeldende at han bør idømmes samfunnsstraff eller deldom.
- (10) *Mitt syn på saken*
- (11) Jeg er kommet til at alle de fire domfelte bør idømmes fullt ut ubetingede fengselsstraffer.
- (12) Før jeg går inn på straffutmålingen for den enkelte, gjør jeg rede for noen generelle utgangspunkter.
- (13) Innledningsvis nevner jeg at allmennpreventive hensyn taler for at det reageres strengt mot ran av den art det her er tale om. Ranene må ha vært svært skremmende for de fornærmede og risikoen for psykiske ettervirkninger tilsvarende stor. Ikke minst gjelder dette for de fornærmede som ble holdt frihetsberøvet i en viss tid i forlengelsen av selve ranet – i ett tilfelle i opp mot én time – med ytterligere trusler og vold. Ofte ble det truet med kniv eller med softgun som så ut som en ekte pistol. Det store antall ran i løpet av kort tid innenfor et begrenset område av Y må også ha skapt stor utrygghet for befolkningen og de som ellers ferdes i området. Z politidistrikt – som det aktuelle området i Y hører inn under – er svært utsatt for ran. Aktor har opplyst at det i 2011 var 493 ran i distriktet – i gjennomsnitt 1,35 ran per dag.

- (14) Avgjørelsene i Rt. 2000 side 1358 og Rt. 2013 side 332 gir veiledning for straffnivået i ranssaker av denne art.
- (15) Avgjørelsen fra 2000 gjaldt blant annet grovt ran begått av to personer overfor en gutt på 16 år og syv måneder som var i ferd med å ta ut penger av en minibank. Ranerne, som var maskerte, presset en kniv mot guttens hals. Høyesterett tok utgangspunkt i en straff av fengsel i ett år og fire måneder.
- (16) Avgjørelsen fra 2013 gjaldt simpelt ran, også dette begått av to personer. Ranerne slo fornærmede i hodet og ansiktet og presset en skarp gjenstand mot halsen hans for å få ham til å gi fra seg bankkortet sitt og oppgi koden. Straffen ble fastsatt til fengsel i ett år.
- (17) Etter mitt syn har også avgjørelsen i Rt. 2012 side 283 en viss interesse. Fire menn var her dømt for å ha ranet fire eldre mennesker i deres hjem. Det ble utøvd grov og hensynsløs vold. Under henvisning til dette uttalte Høyesterett i avsnitt 31 at straffen for hjemmeran av én eldre person i utgangspunktet ville være tre og et halvt år.
- (18) Stortinget vedtok 25. juni 2010 straffskjerpelser for en rekke lovbrudd, blant annet voldsforbrytelser. Om betydningen av dette ved straffutmålingen for ran, heter det i Rt. 2012 side 283 avsnitt 25:
- " ... Her ga lovgiver signal om 'høyere normalstraffnivåer for drap, annen grov vold og seksuallovbrudd', jf. Prop 97 L (2009–2010) Endringer i straffeloven 1902 mv. side 5. Av proposisjonen side 29 går det fram at det primært er for uprovoserte voldshandlinger at lovgiver ønsker strengere straffer. I vår sak dreier det seg om uprovosert og grov vold. Jeg er derfor enig med lagmannsretten i at selv om lovendringen ikke gjelder direkte for ran, så må straffskjerpelsen få betydning når voldselementet i ranshandlingen er så vesentlig som her."**
- (19) Som påpekt i Høyesteretts dom 24. april 2013 HR-2013-00871-A avsnitt 14, bemerket justiskomiteen i Innst. O. nr. 73 (2008–2009) punkt 8.2 at det fortsatt kunne være behov for å øke straffene for ran og grovt ran hvor blant annet voldselementet er særlig fremtredende.
- (20) Straffskjerpelsen gjelder på denne bakgrunn ikke direkte for ran, men får likevel betydning dersom voldselementet er særlig fremtredende.
- (21) Om betydningen av rollefordelingen ved ran er det uttalt i HR-2013-00871-A avsnitt 17:
- "Jeg ser så på om rollefordelingen mellom de to domfelte bør tillegges betydning. Lagmannsretten la til grunn at den betydelig eldre A hadde en noe mer dominerende rolle ved planleggingen og utførelsen av ranet. Det ble også vist til at det var han som – med våpen i hånd – kontrollerte de tilstedeværende og som beordret B til å ta med fler kløkker. Jeg finner for min del ikke grunn til å utmåle forskjellig straff for de to. Som fremhevet i Rt. 2006 side 1340 avsnitt 10 vil gjennomføringen av et ran av den type som også vår sak gjelder, ofte bero på et samvirke mellom flere aktører, men der hvert ledd har betydning for at ranet skal lykkes. Begges medvirkning var her nødvendig under ranet, og det er ikke grunnlag for differensiering på dette punkt."**
- (22) Hvilken rolle den enkelte raner har hatt ved ran der to eller flere samvirker, er altså i utgangspunktet ikke av betydning for straffen. Men dersom en av ranerne har hatt en

betydelig mer fremtredende eller tilbaketrukket rolle enn de andre, bør det etter mitt syn likevel etter omstendighetene kunne tillegges vekt.

- (23) Har den domfelte avgitt en uforbeholden tilståelse, skal dette tas i betraktning ved straffutmålingen, men det er opp til rettens skjønn om og eventuelt i hvilken utstrekning tilståelsen skal tillegges vekt, jf. straffeloven § 59 andre ledd.
- (24) Alle de domfelte i vår sak er mellom 18 og 19 år. Ved alvorlige forbrytelser av den art det her er tale om, som nettopp ofte begås av unge personer i fellesskap, bør alderen etter mitt syn i utgangspunktet ikke tillegges vekt i formildende retning når den domfelte hadde fylt 18 år på handlingstidspunktet.
- (25) Vilkårene for å idømme samfunnsstraff følger av straffeloven § 28a første og andre ledd, som lyder slik:

"Samfunnsstraff kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

- a) **det ellers ikke ville ha blitt idømt strengere straff enn fengsel i 1 år,**
- b) **hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet, og**
- c) **lovbryteren samtykker og har bosted i Norge.**

Første ledd bokstav a kan fravikes når den straff som ellers ville ha blitt idømt, helt eller delvis ville ha vært betinget, når lovbryteren var under 18 år på handlingstidspunktet, og ellers når sterke grunner taler for at samfunnsstraff idømmes."

- (26) Lovens utgangspunkt er altså at det for lovbrøyttere som er fylt 18 år, ikke kan idømmes samfunnsstraff dersom det ellers ville ha vært idømt ubetinget fengselsstraff i mer enn ett år. Samfunnsstraff kan da bare idømmes dersom sterke grunner taler for det. Jo høyere den alternative straffen er, desto sterkere må disse grunnene være.
- (27) I rettspraksis er det lagt til grunn at det forhold at gjerningspersonen på handlingstidspunktet hadde fylt 18 år bare for få måneder siden, ikke i seg selv kan gi grunnlag for samfunnsstraff. Det heter i Rt. 2012 side 1322 avsnitt 15:

"At A bare var 18 ½ år på gjerningstidspunktet, kan i seg selv ikke gi grunnlag for samfunnsstraff. Som førstvoterende fremholdt i Rt. 2011 side 206 avsnitt 22, knytter vurderingene i dommen i Rt. 2010 side 1313 'seg i særleg grad til rettsgrunnlag som gjeld for personar under 18 år'. For overtredelser som skjer etter fylte 18 år, blir det 'ein markert skilnad i val av reaksjon'."

- (28) Jeg går etter dette over til utmålingen av straff for den enkelte av de domfelte.
- (29) A er funnet skyldig i tre ran, hvorav to er grove. I tilknytning til ranshandlingene er han også funnet skyldig i ett tilfelle av legemsbeskadigelse etter straffeloven § 229 andre straffalternativ, jf. § 232, to tilfeller av frihetsberøvelse, ett tyveri og ett forsøk på tyveri. Og i forlengelse av ranene er han funnet skyldig i ett bedrageri. Han er også domfelt for oppbevaring av 94 gram hasj og besittelse av marihuana.
- (30) Det første ranet, som var grovt, fant sted i Æ den 17. august 2011 rundt klokken 02.00 og ble begått av tre eller fire personer i fellesskap. Den fornærmede, som var på vei hjem fra jobb, ble overfalt i bakgården der han bodde. En av ranerne holdt frem en kniv med et

blad på rundt 25 cm, og den fornærmede ble tvunget med ned mot Ø hvor han ble slått i hodet flere ganger. Han ble ransaket og blant annet fratatt mobiltelefon og et bankkort, som han ble tvunget til å oppgi pin-koden på. I den forbindelse ble han slått flere ganger i hodet, sparket i hoften, slått på overkroppen og truet med kniv mot strupen og knehasene. Han ble også tapet rundt håndleddene, anklene, munnen og nesene. Frihetsberøvelsen varte i rundt 15 minutter. Som følge av en misforståelse om koden, fikk ranerne aldri tatt ut penger på kortet.

- (31) Det andre ranet, som også var grovt, ble begått av tre personer 6. september 2011 rundt klokken 01.00 i Å. Den fornærmede var på vei hjem da en av ranerne fulgte etter ham og ga ham et kraftig slag med en softgun på venstre side av pannen, slik at han fikk et stort kutt som blødde kraftig. De to andre kom til, og den fornærmede ble slept til side og ransaket. Han ble fratatt mobiltelefon, nøkler og et bankkort og ble truet til å gi fra seg pin-koden. Mens dette skjedde, ble han slått gjentatte ganger i ansiktet, sparket og truet med pistolen. Han ble også truet med at han ville bli drept dersom han gikk til politiet. Frihetsberøvelsen varte i én time.
- (32) Tingrettens begrunnelse for at ranet var grovt, er denne:
- "Riktignok er det ikke benyttet skytevåpen i lovens forstand, jf NOU 1982: 25 side 51 flg, men retten finner etter en helhetsvurdering av ranshandlingen at den må anses som grov, jf Rt-2011-462. Retten har ved vurderingen lagt vekt på at det var betydelig voldsutøvelse mot fornærmede sammenholdt med varigheten av ranet. Fornærmede har forklart at han ble utsatt for om lag 50 slag og spark og at pistolen – som han oppfattet som en ekte pistol – var rettet mot ham under hele ranet, og han følte sterk frykt over en lang periode. ..."**
- (33) Den fornærmede var sykmeldt én måned etter ranet, og ranerne ble derfor også domfelt for legemsbeskadigelse etter straffeloven § 229 andre straffalternativ, jf. § 232. Ranerne tok ut 10 000 kroner i en bankautomat og kjøpte varer for 3 635 kroner.
- (34) Det tredje ranet skjedde 10. september klokken 03.45 i XX. Fornærmede var på vei hjem fra byen da to personer tok tak i ham i hver sin arm utenfor bygården der han bodde og en av dem deretter ga ham et slag i bakhodet. De fratok ham bankkort og mobiltelefon og fikk oppgitt pin-koden. De spurte også om hvor han bodde og sa at de ville inn i leiligheten hans. Med jevne mellomrom slo/hakk de ham i hodet. På et tidspunkt ble de skremt og stakk av, og da mistet de bankkortet.
- (35) Straffskjerpelsen 25. juni 2010 kommer direkte til anvendelse på domfellelsen for legemsbeskadigelse etter straffeloven § 229 andre straffalternativ, jf. § 232 som skjedde i forbindelse med ranet i Å. Men også ved ranet i Æ var voldselementet så fremtredende at straffskjerpelsen bør få betydning.
- (36) Videre legger jeg vekt på at drapstrusselen under ranet i Å kunne ha vært subsumert under straffeloven § 132a om motarbeiding av rettsvesenet.
- (37) Av særlig betydning er det ellers at A i tilknytning til de to grove ranene også gjorde seg skyldig i frihetsberøvelse – den ene i rundt én time. Ved disse ranene ble det dessuten brukt henholdsvis kniv og en softgun som så ut som en ekte pistol. Alle de tre ranene ble begått av flere i fellesskap og var til en viss grad planlagte.

- (38) A var i overkant av 19 år på gjerningstidspunktet, og alderen bør ikke tillegges vekt i formildende retning.
- (39) Han er tidligere dømt to ganger for ran, henholdsvis 10. september 2010 og 14. juni 2011. Soningen var ikke påbegynt da de ran han nå er domfelt for ble begått, og straffeloven § 61 om heving av lengstestrafen ved gjentakelse kommer derfor ikke til anvendelse. Uansett er det imidlertid skjerpene innenfor den alminnelige strafferammen at han er dømt to ganger tidligere for ran.
- (40) Isolert sett bør det etter mitt syn tas utgangspunkt i en straff av fengsel i rundt to år og tre måneder for det første ranet, to år og seks måneder for det andre og ett år for det tredje.
- (41) Straffen skal også inkludere 120 dagers subsidiær fengselsstraff fra ransdommen i 2010.
- (42) A har tilstått alle de tre ranene, og lagmannsretten har gjort fradrag i straffen på rundt 20 prosent. Jeg har ikke innvendinger mot dette.
- (43) Etter en samlet vurdering mener jeg at straffen bør skjerpes til fengsel i tre år og seks måneder. I denne sammenheng er det uten betydning hvilken straff de domfelte i sakskomplekset som ikke er parter i saken for Høyesterett, har fått, jf. Rt. 1997 side 1574 på side 1575, Rt. 2001 side 1408 på side 1410 og senere avgjørelser.
- (44) Forsvareren har anført at det bør idømmes samfunnsstraff, eventuelt at deler av fengselsstraffen gjøres betinget.
- (45) Allmennpreventive grunner taler sterkt imot bruk av samfunnsstraff i saker som denne. I tillegg kommer at A er domfelt to ganger tidligere for ran. Siden den alternative fengselsstraffen er på tre år og seks måneder, må det dessuten særlig sterke grunner til for at samfunnsstraff kan idømmes, jf. straffeloven § 28a andre ledd. Forsvareren har vist til at A har vilje og evne til å slutte med kriminalitet og til enkelte andre personlige forhold. Det er imidlertid klart at dette ikke kan begrunne samfunnsstraff i en sak som denne.
- (46) Heller ikke er det grunnlag for å gjøre noen del av straffen betinget.
- (47) B er dømt for tre simple ran og for to frihetsberøvelser, to tyverier og tre bedragerier i tilknytning til ranene.
- (48) Det første ranet skjedde 17. september 2011 klokken 02.05 i YY. Den fornærmede, som var på vei hjem fra fest, ble oppsøkt av en ung mann som spurte etter lighter. Plutselig trakk mannen opp en softgun. Deretter kom det til ytterligere to unge menn, og fornærmede ble ført nedover veien. Han fikk et slag i bakhodet med pistolkolben og deretter ett eller to slag ved tinningen. Så ble han dratt bak en container og blant annet fratatt 200 kroner i kontanter, et bankkort, et kredittkort og en mobiltelefon. En av ranerne pekte mot hodet hans med pistolen for å få ham til å oppgi pin-koden. En annen løp så for å ta ut penger på kortene mens de to andre ble igjen. Den ene av disse to pekte fortsatt på fornærmede med pistolen. Den fornærmede ble også spurt om hjemmeadressen. Frihetsberøvelsen varte i 15 til 20 minutter. Ranerne tok ut til sammen 30 000 kroner på kortene og fikk dessuten utlevert varer for nesten 9 000 kroner.

- (49) Det andre ranet skjedde 27. september 2011 kl. 00.50 i ZZ. Fornærmede gikk langs ÆÆ da noen hoppet på ham bakfra og han falt i bakken. Mens han lå nede, ble en softgun rettet mot ham. Deretter ble han dratt opp og ført inn i en barnehage. Inne i barnehagen ble pistolen hele tiden rettet mot ham. Han ble fratatt mobiltelefon og bankkort og måtte oppgi pin-koden. To av ranerne gikk for å ta ut penger. I mellomtiden ble den fornærmede hele tiden holdt under kontroll med pistolen, og det ble tatt ladegrep. Han ble spurt om adressen, og det ble sagt at han ville bli drept om han kontaktet politiet. Frihetsberøvelsen varte i 20 til 30 minutter. Det ble i alt tatt ut 9 900 kroner fra kortet.
- (50) Det tredje ranet skjedde senere samme natt klokken 01.30 i ØØ. Den fornærmede var på vei hjem da en person begynte å gå ved siden av ham. Ved en barnehage sto det ytterligere tre personer. De fire samlet seg i ring rundt fornærmede og geleidet ham inn i barnehagen. Han ble dyttet ned på en benk og slått. Etterpå ble han truet med en softgun til å gi fra seg bankkort og mobiltelefon, samt til å oppgi pin-kode. To av ranerne gikk deretter for å ta ut penger, mens de to andre ble igjen og holdt vakt. Den ene av dem pekte på fornærmede med pistolen og tok også ladegrep. Frihetsberøvelsen varte i rundt 45 minutter. Det ble tatt ut 8 000 kroner fra kortet.
- (51) Ved straffutmålingen er det av særlig betydning at det ble truet med en softgun som så ut som en ekte pistol, at alle de fornærmede ble holdt tilbake også etter selve ranet, og at det en gang ble fremsatt drapstrusler som kunne ha vært subsumert under straffeloven § 132a. Det er også skjerpene at to av de fornærmede ble spurt om hjemmeadressen. Alle de tre ranene ble begått av flere i fellesskap og var til en viss grad planlagte.
- (52) Etter mitt syn bør straffen for hvert av ranene isolert sett i utgangspunktet ligge i området rundt fengsel i ett år og seks måneder.
- (53) B var bare 18 år og fem måneder på gjerningstidspunktet. Når dette ses i sammenheng med at han ikke tidligere er straffedømt, at han ikke har begått ny kriminalitet etter september 2011, og at de tre ranene foregikk over et kort tidsrom hvor han var i en noe rotløs livssituasjon, mener jeg at det bør gjøres et visst fradrag i straffen. B har videre tilstått de to siste ranene, og bør ha rundt 20 prosent fradrag i den del av straffen som gjelder disse ranene, jf. Rt. 2012 side 1458 avsnitt 34. Samlet sett tilsier dette at det bør idømmes fengselsstraff i to år og tre måneder.
- (54) Heller ikke for B er vilkårene for å idømme samfunnsstraff oppfylt. Allmennpreventive hensyn taler sterkt imot dette, jf. straffeloven § 28a første ledd bokstav b, og det foreligger heller ikke sterke grunner som taler for at samfunnsstraff idømmes, jf. andre ledd. Som nevnt kan ikke det forhold at B bare var noen måneder eldre enn 18 år på gjerningstidspunktet i seg selv begrunne samfunnsstraff. Forsvareren har anført at det også må tillegges vekt at B har hatt en positiv utvikling hvor han har brukt mye tid på utdanning og musikk. Jeg finner det imidlertid klart at dette ikke kan begrunne samfunnsstraff i en sak som denne.
- (55) D er dømt for de to ranene begått 27. september 2011 som også B er dømt for, og for den frihetsberøvelsen som da fant sted. Som nevnt, tar jeg utgangspunkt i en straff av fengsel i rundt ett år og seks måneder for hvert av ranene isolert sett.
- (56) D var 19 år og 9 måneder på gjerningstidspunktet, og alderen kan ikke tillegges vekt som et formildende moment. Han har imidlertid tilstått, og straffen bør derfor reduseres med

rundt 20 prosent. Samlet sett tilsier dette etter mitt syn at D idømmes fengselsstraff i ett år og ni måneder.

- (57) Også for D er samfunnsstraff uaktuelt. Allmennpreventive hensyn taler sterkt imot selv om han er domfelt for ett ran mindre enn B. Og heller ikke for ham foreligger det sterke grunner som taler for at samfunnsstraff idømmes. Også for D del er det vist til at han har hatt en positiv utvikling hvor han bruker mye tid på musikk og har planer om skolegang, men dette er altså ikke tilstrekkelig.
- (58) C er dømt for ranet i Æ, som også A er dømt for, og frihetsberøvelse og forsøk på tyveri i tilknytning til ranet. Han var 19 år og 7 måneder da ranet skjedde.
- (59) På bakgrunn av lagmannsrettens dom må det legges til grunn at C mens ranet pågikk, satt i en bil og ventet. Jeg oppfatter det slik at han ikke hadde noen rolle som vaktmann, og at bakgrunnen for at han satt i bilen var at han egentlig ikke ville delta under ranet. Han har dermed hatt en betydelig mer tilbaketrasket rolle enn de øvrige og har ikke et like stort ansvar som dem for volden som ble utøvd og truslene som ble fremsatt. C bør derfor få en noe mildere straff for dette ranet enn A. Cs rolle var imidlertid å ta ut penger fra bankkortet. Dette er en sentral del av ran av denne art, og det tilsier at også han må få en betydelig fengselsstraff.
- (60) C har gitt forklaring om ranet til politiet, men forklaringen, som ble lest opp for Høyesterett, er ikke uforbeholden. Den dekker ikke alle objektive og subjektive vilkår for straff, og C gjorde under avhøret en rekke forsøk på å redusere sin skyld som strakk seg langt utover å gi uttrykk for sitt syn på straffbarheten av handlingen. Vilåårene for å gi tilståelsesrabatt i straffeloven § 59 andre ledd er derfor ikke oppfylt, men hans forklaring bør tillegges en viss vekt som et alminnelig straffutmålingsmoment.
- (61) En passe straff for C er etter mitt syn fengsel i ett år og seks måneder.
- (62) Selv om det for Cs del kun er tale om ett ran, er det ikke grunnlag for å idømme samfunnsstraff. Det grove ranet og frihetsberøvelsen er så alvorlig at allmennpreventive hensyn taler sterkt imot dette, jf. straffeloven § 28a første ledd bokstav b, og det foreligger heller ikke sterke grunner som taler for at samfunnsstraff idømmes, jf. andre ledd. Forsvareren har særlig vist til en positiv utvikling med ønske om endring på det personlige plan, men dette er ikke tilstrekkelig.
- (63) Av de samme grunner kan heller ikke noen del av straffen gjøres betinget.
- (64) Jeg stemmer for denne

D O M:

I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:

1. Straffen for A settes til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen kommer 12 – tolv – dager for utholdt varetekt.
2. Straffen for B settes til fengsel i 2 – to – år og 3 – tre – måneder. Til fradrag i straffen kommer 39 – trettini – dager for utholdt varetekt.
3. Straffen for D settes til fengsel i 1 – ett – år og 9 – ni – måneder. Til fradrag i straffen kommer 18 – atten – dager for utholdt varetekt.
4. Straffen for C settes til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen kommer 3 – tre – dager for utholdt varetekt.

- (65) Dommer **Bårdsen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (66) Dommer **Falkanger:** Likeså.
- (67) Dommer **Webster:** Likeså.
- (68) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (69) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres følgende endringer:

1. Straffen for A settes til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen kommer 12 – tolv – dager for utholdt varetekt.
2. Straffen for B settes til fengsel i 2 – to – år og 3 – tre – måneder. Til fradrag i straffen kommer 39 – trettini – dager for utholdt varetekt.
3. Straffen for D settes til fengsel i 1 – ett – år og 9 – ni – måneder. Til fradrag i straffen kommer 18 – atten – dager for utholdt varetekt.
4. Straffen for C settes til fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen kommer 3 – tre – dager for utholdt varetekt.

Riktig utskrift bekreftes: